

Aktsiaseltsis Tallinna Sadam võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks moodustatud uurimiskomisjoni 8. märtsi 2016 istungi päevakorrapunkti 4 juures toimunud arutelu üleskirjutus

Komisjoni istungile oli kutsutud AS Tallinna Sadama nõukogu liige ja auditikomitee esimees Urmas Kaarlep.

Artur Talvik

Kas sa oled AS Tallinna Sadamaga varem ka kokku puutunud, s.o enne kui sa AS Tallinna Sadama nõukogu liikmeks said (2015. aasta oktoobris)? Kes sa professioni poolest oled?

Urmas Kaarlep

Minu taust on 21 aastat AS-ga PricewaterhouseCoopers. Sellest viisteist aastat, kuni 2008. aastani Eestis, kolm aastat Ukrainas ja kolm aastat Slovakkias Bratislavas. Praegu võtab kõige rohkem aega doktoritöö kirjutamine EBS-is teemal kuidas Eesti saaks olla edukas maailma maksukonkursis. Ma olen AS Tallinna Sadama välisaudiitor, vastutav partner olnud mitmeid kordi. Seoses sellega, et 2014. raamatupidamisaasta audit oli märkusega (söeterminali ja Saaremaa sadama osas), siis pidin ajaloos tagasi minema ja vaatasin, et ma olen samasuguse märkuse oma auditisse kirjutanud 2007. aasta kohta. Märkus oli seotud sellega, et audiitor ei saanud aktsepteerida juhatuse poolseid prognoose söeterminali ja Saaremaa sadama osas, seda lähtuvalt raamatupidamisstandardist. Varade väärtused olid üle hinnatud.

Artur Talvik

Kas sinult tellis auditi juhatuse?

Urmas Kaarlep

Audiitori tellis vastavalt seadusele üldkoosolek. Juhatuse korraldas audiitori leidmiseks konkursi. Konkursi tulemused esitati nõukogule. Nõukogu tegi oma ettepaneku ministriale audiitori kinnitamiseks. Olin AS Tallinna Sadama audiitor ka 1990ndatel aastatel, olen puutunud kokku mitmete erinevate juhatustega. Märkuse tegin 2007. aasta auditaruandesse.

Artur Talvik

Kas Allan Kiil ja Ain Kaljurand olid siis juba juhatuses?

Urmas Kaarlep

Jah.

Artur Talvik

Kui sa auditeerisid AS Tallinna Sadamat, siis kas sa vaatasid ka lepinguid, kuidas neid sõlmiti, lepingute pikkusi, lepingute majanduslikku mõtekust? Kas nii kaugele auditiga läksite?

Urmas Kaarlep

Välisauditi põhiülesanne on ainult raamatupidamise aastaaruande õigsuse kinnitamine. Mingil määral peab tähelepanu pöörama juhtkonna pettuse kontrollimisele. Ei mäleta, et sellel ajal midagi oleks otseselt silma jäänud. Lepingu pikkus iseenesest pole formaal-juriidiliselt probleem. Audiitoreid rahustas ka see, et vähemalt sisekorra järgi vaatab nõukogu asjad üle.

Selline kord on AS Tallinna Sadamas alati olnud. Nõukogu peab pikemaajalised lepingud üle vaatama.

Tarmo Olgo

Auditite käigus tehakse tavaliselt vahearuanne või märgukiri. Kas märgukirja arutas ka nõukogu või läks see dokument otse juhatusele ning seda arutati juhatusega?

Urmas Kaarlep

Jah, ma mäletan, et ma kohtusin sel ajal nõukoguga.

Tarmo Olgo

Kas te kohtusite nõukoguga siis kui audiitorfirma oli oma arvamuse ära andnud, kuid märgukirjas olevaid väiksemaid tähelepanekuid arutasite juhatusega?

Urmas Kaarlep

Ei oska tagant järgi seda kinnitada. Tavapraktika oli see, et me püüdsime nõukoguga kohtuda aasta lõpus peale vaheauditit. Ma ei oska öelda, kas meil see alati õnnestus.

Valdo Randpere

Kas oleks saanud midagi avastada enne kui kaitsepolitsei seda tegi? Kas on mingeid tähelepanekuid, et selliseid korrupsioonijuhtumeid tulevikus vältida? Kas välisaudiitor kontrollib ka asutuse siseaudiitori töid? On see välisauditi tegevuse objekt?

Urmas Kaarlep

Meie tekitame välisauditina arusaamise äriühingu sisekontrollisüsteemidest, kuid me ei hinda siseauditi tööd. Tulles esimese küsimuse juurde, siis kõige suurem võti korrupsioonijuhtude avastamise puhul on auditikomitee ja siseauditi vaheline koostöö. Kui ma läksin AS Tallinna Sadama nõukokku liikmeks, siis ma küsisin siseaudiitori käest, et kuidas on sõltumatusega, sest juhatas asub siseaudiitoriga samal korrusel. Kas siseaudiitor saab sellises olukorras tuua nõukogule materjale selle kohta, mida siseaudiitor on tähele pannud või ei saa. Vastus oli see, et see sõltub nõukogu või siis auditikomitee toest. Kui ma siseauditi juhiga jaanuaris kohtusin, siis ta ütles, et ta on minuga nelja kuu jooksul rohkem kohtunud kui eelmiste auditikomitee esimeestega kümne aasta jooksul kokku.

Artur Talvik

Sina oled praegu AS Tallinna Sadam uues nõukogus (2015. aasta oktoobris ametisse asunud nõukogus)?

Urmas Kaarlep

Jah.

Artur Talvik

Varem sa pole AS Tallinna Sadam nõukogus olnud?

Urmas Kaarlep

Ei. Ma polnud vahepeal Eestiski kuus aastat.

Artur Talvik

Kes sulle ettepaneku tegi nõukogusse tulla?

Urmas Kaarlep

Rahandusminister Sven Sester.

Artur Talvik

Kas nõukogu valis sind auditikomiteesse?

Urmas Kaarlep

Jah, tausta tõttu ilmselt oli see loogiline, et olen auditikomitees ja juhin seda. Lisaks minule on auditikomitees Agris Peedu ja Mart Luik.

Valdo Randpere

Kas auditeid AS-s Tallinna Sadam peaks tegema siseaudit või peaks teenust väljast sisse ostma, kasutama väliseid audiitoreid, et sõltumatust saavutada?

Urmas Kaarlep

See risk on selgelt olemas. Siseauditil on oma roll ja kõik, mis jääb juhatusest allapoole, seda saab siseaudit kontrollida, s.o sisekontrolli protseduure. AS-s Tallinna Sadama ei olnud kontrolliprotseduurid halvad (sisemised eeskirjad olid olemas), vaid probleemiks oli see, et kontrolliprotseduure eirati juhtkonna poolt. See on see põhjus, miks me täna siin koos istume. Et nüüd kontrollida neid protseduure, siis auditikomitee koostöös siseauditiga on riske kindlasti võimalik vähendada, andes auditikomitee ja nõukogu poolt siseauditile tuge ja kaitset ning nõuda juhatuselt konkreetseid samme. Ent seda spetsiifilist osa siseauditi tööst, mis puudutab nimelt juhatuse tegevuse kontrollimist võiks mingi regulaarsusega, kusjuures see ei pea olema iga kuu, võib-olla ka mitte iga aasta, väljast sisse tellida.

Artur Talvik

Oled käinud erinevates börsi ettevõtetes, ettevõtetes, mis ei ole börsil ning nüüd ka ettevõtetes, mis on saajaprosendilisel riigi omanduses. Kas riigiettevõtetes on korrupsioonioht suurem kui börsi- või erakapitalil põhinevates ettevõtetes?

Urmas Kaarlep

See sõltub ettevõtte nõukogust ja ettevõtte sisekultuurist. Aga probleem, et ettevõtte juhatuse on tihti peale kontrolli alt väljas, ei ole ainult riigiettevõtete probleem. Oleneb ka sellest, palju omanik ettevõtte tegevust kontrollib. Probleem on aga väga selgelt üleval. Võib-olla erakapitalil olevates ettevõtetes on juhatuse liikmete palgamäärad kõrgemad ja sellest tulenevalt ajend korruptiivsete tegude toime panemiseks väiksem, aga ka see tihti ei aita. Nagu öeldakse: raha ei ole kunagi liiga palju.

Valdo Randpere

Olen enda jaoks järelduse teinud riigiäriühingute kontrollimisse puutuvalt, s.o vajadus siseauditi teenuse väljast sisse ostmiseks, kas või selle mudeli järgi, mis sai siin välja pakutud, s.o mitte iga kuu või iga aasta, ent siiski mingi regulaarsusega.

Urmas Kaarlep

Siseauditi roll selles osas, mis puudutab juhtkonnast allapoole jääva tegevuse kontrollimist äriühingus jääb ikka alles. Kindlasti on see väärtuslik, kontrolliprotseduure on vaja testida. Aga just juhtkonna poolne kontrolliprotseduuride eiramine on see, mida siseaudiitori tegevusega vältida ei õnnestu, seal jääb risk endiselt püsima.

Tarmo Olgo

Olete palju näinud rahvusvahelisi firmasid, ka neid mis korrupsiooni vältimise koha pealt hästi toimivad. Kui võrrelda korrupsiooni osas hästitoimivat rahvusvahelist firmat AS Tallinna Sadamaga, siis mis oleksid kõige suuremad erinevused?

Urmas Kaarlep

Kõik ikkagi sõltub nõukogu poolsest suhtumisest, nõukogu seatud fookusest kontrollimisel ja nõukogu koostööst siseauditiga. Kui vaadata AS Tallinna Sadama siseprotseduure, siis need on kõik olemas. Mõnes kohas on protseduure võib-olla isegi liiga palju. Samade probleemidega võivad silmitsi seista börsi- ja rahvusvahelised ettevõtted – juhatus valetab, sõidab kontrolliprotseduuridest üle ning auditikomitee jääb juhatust uskuma.

Artur Talvik

Kui sa saaksid saajaprotsendilise riigi osalusega ettevõtete juhtimist muuta, siis mida sa teistmoodi teeksid?

Urmas Kaarlep

Praegu, mis mulle AS Tallinna Sadama nõukogu juures sümpatiseerib on eelkõige see, et suhtumine on väga tõine. Mõeldakse AS Tallinna Sadama huvidele isiklikest huvidest sõltumatult. See on oluline selles mõttes, et see tekitab kultuuri juhatuse jaoks. Me võime igasuguseid kontrolliprotseduure välja mõelda, aga kui tajutakse, et kõik mõtlevad ettevõttes vaid oma isiklikule kasule, siis selline hoiak levib üle organisatsiooni. Võib-olla peaks mõtlema riigiettevõtete juhatuste rotatsioonile. Näiteks nüüd Valdo Kalm valiti juhatusse viieks aastaks, seda tähtaega võiks pikendada veel ühe korra, aga rohkem mitte. See ei tähenda alati seda, et inimene peaks firmast lahkuma, kuid ta ei peaks olema edasi juhatuse esimees. Rotatsioonil on samas alati omad plussid ja ka miinused.

Tarmo Olgo

Kas rotatsioon peaks olema juhatuse esimehe või ka juhatuse liikmete puhul?

Urmas Kaarlep

Jah, juhatuse esimehe osas eeskätt. Ma arvan, et praegu oli erakordne, et vahetati kogu AS Tallinna Sadama nõukogu välja. Kindlasti ei ole hea, kui kõik nõukogu liikmed korraga välja vahetatakse, aga põhimõtteliselt peaks rotatsioon toimuma küll.

Valdo Randpere

Nõukogu esimeeste ja liikmete tasud on enamasti naeruväärselt väikesed. Kui eeldatakse, et nõukogu liige peaks väga pühendunult töötama, siis peaks ka tasu suurem olema. Milline on sinu arvamus? Kas oleks tasustamise osas vajalik kardinaalne muudatus sisse viia? Kas tasu on see, mis kindlustab nõukogu liikme pühendumise oma tööle?

Urmas Kaarlep

See on filosoofiline küsimus. Ma ise ei läinud näiteks AS Tallinna Sadama nõukogusse tasu pärast.

Artur Talvik

Kui palju tasu on?

Urmas Kaarlep

Ma päris täpselt seda süsteemi ei tea, aga kõige vähem, mis ma olen saanud (netotasuna), on olnud 270 eurot, ühes kuus tuli arvele üle 400 euro.

Valdo Randpere

Aga ikkagi, põhimõtteline küsimus, kas oleks vaja midagi muuta nõukogu liikmete tasustamise süsteemis?

Urmas Kaarlep

See riskielement on kindlasti olemas, et sellise raha eest väga palju nõukogu töösse ei panustata. Aga kui nüüd vaadata teistpidi. Kui me hakkame palkama kõrgelt tasustatud nõukogu liikmeid, siis kas riik on võimeline neid tasusid kinni maksuma.

Artur Talvik

Tegemist ei ole ju täisajaga tööga.

Urmas Kaarlep

Kuna nõukogu liikme tasu on väike, siis võib ka nii mõelda, et siis üritatakse ka võimalikult vähe selle raha eest tööd teha. Aga oletame kui nõukogu liikmed saaksid palka kaks korda rohkem, kas nad siis teeksid tööd ka kaks korda rohkem. Nõukogu tööd on väga keeruline mõõta.

Valdo Randpere

Kas nõukogu esimehel võiks olla kõrgem palk ja täisajaga töö?

Urmas Kaarlep

See sõltub ilmselt ettevõttest. Siis peaks ka ära fikseerima selle, et mitme töötunni tegemist see tasu nõukogu esimehelt eeldab.

Artur Talvik

Ma tuleksin korraks AS Tallinna Sadama tänase nõukogu tegevuse juurde. Juhatuse liikmed ütlesid uurimiskomisjonile, et nõukogu nõudis, et uurimiskomisjon kirjutaks alla ärisaladuse hoidmise lepingule. Miks just parvlaeva lepingud nõukogu erilist tähelepanu pälvisid, kui uurimiskomisjon hakkas nende vastu huvi tundma?

Urmas Kaarlep

Olen audiitor juba aastast 1990. Audiitori eetika üks punkt on see, et kõik, mis ma oma töö käigus teada olen saanud, ei kuulu edasi rääkimisele. Ma ei mäleta, et nõukogus oleks juttu

olnud spetsiifiliselt parvlaevade lepingute teemal. Teema kerkis ülesse üldise küsimusena. Nõukogu liikme vastutus on hoida konfidentsiaalset infot. Eraldi küsimus on muidugi see, et mis on konfidentsiaalne info. Selge on ka see, et äriühingul on mingi konfidentsiaalne info, mida konkurentidega ei jagata. Pigem oli see küsimus, mis kerkis ülesse, et ei olnud nõukogul selge, et kas Riigikogu komisjoni andmetele saab ligi ka näiteks mitte komisjoni liige. Küsimus ei puudutanud ühtegi isikut spetsiifiliselt, küsimus oli tõstatatud üldisena.

Artur Talvik

See on suur vaidlus, et kust läheb avaliku- ja ärihuvi piir. Eriti puudutab see riigiettevõtteid. Minu seisukoht on see, et suletakse informatsiooni, mida ei peaks sulgema, ning mida vastupidiselt avalikkus peaks teadma. Peitatakse põhjendamatult ärisaladuste kätte taha.

Mis olukord meil täna parvlaevadega on? Kas lepingud peavad? Kas ollakse tähtajas? Kas laevad jõuavad 1. oktoobriks kohale?

Urmas Kaarlep

Viimane nõukogu koosolek oli jaanuaris. Auditikomitee koosolek on järgmisel nädalal ning nõukogu koosolek on 21. märtsil. 1. oktoober on püha kuupäev nii nõukogule, Valdo Kalmile kui ka TS Laevad OÜ juhatusel. Kui me viimane kord arutasime TS Laevad OÜ juhatusega teemat, siis oli selgelt küsimus, et kui 1. oktoobriks laevad ei jõua, et mis siis saab. Nõukogu poolt on palutud, et plaan B oleks vähemalt sahtlis olemas. Plaan B ei ole hetkel laual ega kinnitatud. Täna ei ole selleks ka otseselt põhjust. Mingitest ideedest oli TS Laevade OÜ-ga juttu, et kuidas leida ajutine lahendus, kui peaks uute laevadega tekkima viivitus mõni päev või nädal.

Artur Talvik

On sul mõtteid, mis võiksid olla korruptsiooni vältivad meetmed riigiettevõtetes?

Urmas Kaarlep

Esiteks nõukogu sisene kultuur, mida on teinekord raske hinnata. Oluline on, et nõukogu liikmed ise korruptsiooniga ei tegele, vihjamata siin praegu millelegi seoses AS Tallinna Sadamaga. Teiseks auditikomitee ja siseauditi omavaheline suhe, auditikomitee või/ ja nõukogu tugi siseauditile. Et olukord oleks veelgi parem, siis mingisuguse ajavahemiku järel (näiteks kord kolme aasta järel) väga fokuseeritud väline kontroll juhtkonna tegevuse üle. Mingi rotatsiooni loogika võiks ka olla, juhtorgani liiget ei peaks hoidma üle kümne aasta sama koha peal.

Tiina Ojasalu

Kuidas omanik saaks nõukogu liikmeid kontrollida, et nad oma tegevuses lähtuksid riigi huvidele, ei oleks äripartnerite poolt mõjutatud ning neil ei oleks huvide konflikte?

Urmas Kaarlep

See hakkab peale inimese taustast. Eesti on väike, mõne inimesega võiks lihtsalt rääkida. AS Tallinna Sadama nõukogus on täna ka riigiametnikud (Merike Saks ja Agris Peedu), kes ei ole poliitikud. Toimub erasektori ja riigi ühine koostöö. Alati on võimalik riigil küsitleda üht ja teist poolt. Lihtsalt tuleb omanikul jälgida seda, kuidas asjad äriühingus toimivad. Tausta uurimiseks on ka süsteemid riigil olemas.

Valdo Randpere

Kas poliitikud peaksid kuuluma äriühingute nõukogusse?

Artur Talvik

Poliitikut saab ka jagada kahte ossa, ühed on Riigikogu liikmed, teised aktiivsed erakonna poliitikud.

Valdo Randpere

Kas siis Riigikogu liikmed võiksid kuuluda äriühingute nõukogusse?

Urmas Kaarlep

Siin tekib küsimus, kas nõukogu liige töötab ettevõtte heaks või erahuvides. Erahuvi võib olla ka üksiku partei huvi. Ma ei annaks siin otseselt jah või ei vastust, aga Riigikogu liikmete ja eriti n-ö parteisõdurite puhul tekib analoogiline olukord siseauditiga, kes istub juhatusega kõrvuti tubades, et kas ta suudab öelda välja oma isikliku arvamuse või mitte.

Valdo Randpere

Näed asja ühe külje pealt, s.o vaid seda mida Riigikogu liige saab äriühingus teha enda või oma erakonna heaks. Samas Riigikogu liige saab algatada äriühingu jaoks olulise seaduse muudatuse, mis oleks ka teistele riigi osalusega äriühingutele tähtis. Nii võib saada äriühing kasu sellest, et nõukogu liikmeks on Riigikogu liige.

Urmas Kaarlep

Mina tõin riski välja ja sina tõid plussi välja, millega ma olen nõus. Mõeldes AS Tallinna Sadama nõukogu peale, siis ministriumide esindajate (Agris Peedu, Merike Saks) esindatusega nõukogus on see osa juba kaetud. Enamus seaduse eelnõudest lähevad käiku ikkagi ministriumide kaudu.

Tarmo Olgo

AS Tallinna Sadamas on ilmnunud korrupsiooni probleemid. On tehtud tehinguid, mis on olnud poliitiliselt laetud. Väga selgelt omanik ütleb AS Tallinna Sadamale, et riigi huvides peate selle tehingu ära tegema, kuigi see ei ole teie äritegevuse olemusega alati kooskõlas. Sellega kaasnevad mingid probleemid. Kas see on juhus või on see riskikoht audiitori jaoks, kui omanik hakkab selliselt käituma ja kui näiteks juhatus või nõukogu näeb seda, et tegelikult tuleks äriühingul äriühingu huvidest lähtudes tegutseda teisiti kui omanikuna riik soovib? Kas juhatus ja nõukogu peaksid siin alati omaniku soovi täitma?

Urmas Kaarlep

Ma pigem arvan, et need ei ole omavahel seotud, seda nüüd analüüsimate kas jäämurdja Botnica ja praamide ostu otsus kui selline oli hea või halb.

Tarmo Olgo

Poliitilise sooviga on alati kaasnenud ka hästi kiire otsuste langetamise tähtaeg ning reegleid, mis on kokku lepitud äriühingus, ei jõuta alati täita. Nõukogu poole pealt on poliitiline surve peal. See on arutelu ja mõtlemise koht.

Urmas Kaarlep

Võib-olla siis täiendavaid kontrolliprotseduure on vaja. Allan Kiil käis üksinda praamide lepinguid sõlmimas. Siin tuleb natuke sisse see palgajutu teema, et võib-olla oleks pidanud nõukogu esimees kaasa minema. Kulud küll oleks makstud sel juhul nõukogu esimehele kinni, ent tema tööaega keegi kinni ei maksa. Ma ei usu, et need (korruptsioon ja riigi jaoks olulised tehingud) on omavahel seotud asjad. Selle (korruptsiooniohu) tõttu ei pea riik jätma tegemata otsuseid, mis tunduvad riigi jaoks õiged.

Tiina Ojasalu

Millest võiks tuleneda AS Tallinna Sadama nõukogu ja auditikomitee liikmete varasem huvi puudus siseauditiga koostöö tegemise vastu?

Urmas Kaarlep

Nõukogu liikmete vastutus on väga udune asi ning nõukogu liikmete töö hindamine kui selline on keeruline. Kuidas hinnata, kas isik on hea nõukogu või auditikomitee liige. Uus AS Tallinna Sadama nõukogu saab praegu aru, et midagi peab muutuma. Ühiskondlik ootus lükkab natuke praeguse AS Tallinna Sadama nõukogu tegevust tagant. Kuna ma olen näinud oma töös seda, et juhtkonna poolsete kontrollide eiramine käib, siis peab see kuidagi lahenema. Ma ei usu, et mingid bullad (kirjutatud sisereeglid) siin aitaksid ja asja sisuliselt muudaksid. Kui me räägime auditikomitee esimeestest, siis ta ei peagi alati nõukogu liige olema. Ta peaks olema rohkem professionaal: inimene, kes teab kuidas asjad võivad valesti minna.

Tarmo Olgo

Mis juhtub näiteks siis, kui mõnele nõukogu liikmele saab teatavaks, et mõni teine nõukogu liige ei tööta äriühingu huvides, st tal on mingid isiklikud huvid, tegutseb mõne lobigrupi huvides jne? Mida siis teha saaks? Kuidas peaks informeerimise mehhanism käima? Näiteks kui nõukogu liige ei taanda end huvide konfliktiga seotud tehinguga seotud asjaolude otsustamisest jne.

Urmas Kaarlep

Sellist mehhanismi tõesti ei ole. Ajakirjanduses süüdistatakse alati nõukogu esimeest, et ta on kaitsnud ühte või teist äripartnerit. Nõukogu liige peaks andma teada enda seotusest, huvide konfliktist. Nõukogu liikmel on võimalik siis taanduda, kui ta tunneb seotust mõne otsuse puhul äriühingu tehingupartneriga, mida võib Eesti väiksust arvestades ikka ette tulla. Kui ta ennast ei taanda, siis see võib olla probleem. Iga nõukogu jaoks ei ole mõtet teha Riigikokku omaette komisjoni, see on ikka erakorriline abinõu. Nõukogu tegevuse järelevalve teema on tõesti see, mille üle tuleb mõelda. Ideetasandil rääkides, võib-olla tuleks kontrolli teha ministriumis (omaniku) poolset selliselt et, näiteks ministriumis kolmeisikuline kogu kutsub teatud ajavahemike järel nõukogu liikmed üksinda välja, saamaks teada mis tegelikult äriühingus toimub, intervjuerib nõukogu liikmeid: kas hoitakse riigihuve, kuidas korruptsiooni vastu võideldakse, kuidas juhtkonna poolt kontrolliprotseduuride eiramise üle kontroll toimub, kuidas on auditikomitee ja siseauditi koostöö jne. See mida ja kuidas küsida on puhtalt sisetunde küsimus.

Tarmo Olgo

Täna ei ole eelkäsitlenud teemaga keegi tegelema. Kas uuel nõukogul on selge, mis on riigihuvi, mida omanik ootab, kes huvi deklareerib: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium või Rahandusministeerium? Oleme Riigikontrolli poolt seda küsinud nõukogu liikmete ja esimeeste käest, et kas omanik on kuidagi väljendanud seda, mis see riigihuvi on. Tulemused ei ole alati olnud roosilised.

Urmas Kaarlepp

See on järgmine väga oluline probleem. AS Tallinna Sadamas ei ole tänases situatsioonis see veel päevakorral olnud. Võib-olla nõukogu esimehel on ministeeriumiga kokkusaamisi olnud ja tal on riigihuvi selge. Minul kui nõukogu tavaliiikmel sellist kommunikatsiooni (ministeeriumiga) ei ole olnud. Esimene riigi ootus või huvi uuele nõukogule oli see, et uus juhatus tuleb valida, see on selge. Kõik standardsed kontrollid, mis ettevõttes toimuvad on ärieadustikku sisse kirjutatud ja sellega tegelemine on nõukogupoolne ülesanne. See riigi huvi teema tõuseb üles näiteks transiidiketi hinnastamise küsimusega seoses. Transiidiketis on AS Tallinna Sadam üks osa, see puudutab kaubavedusid. Teemaga seondub raudteetaristu, veeteede maksud jne: küsimus on kogu Eesti transiidiketi, mille üheks osaks on AS Tallinna Sadam, konkurentsivõimes. Meil on juttu olnud, et nõukogu peab teemat koos juhatusega arutama hakkama. See on küll AS Tallinna Sadama spetsiifiline küsimus, ent see on küsimus, kus riigi huvid on mängus.

Artur Talvik

Meil on mulje jäänud, et omaniku ootus on piirdunud ainult omakapitali tootlikkuse täitmisega äriühingu poolt või on antud poliitilisi käske, näiteks seoses laevade opereerimisega, samuti ootused dividendide saamiseks. Kas täna on omanike ootuste rida pikenenud?

Urmas Kaarlepp

Minu teada ei ole. Nõukogus on täna mitu inimest, kellel on ärijuhtimise ja -nõustamise kogemus. Tegeleme praegu AS Tallinna Sadama maade küsimusega. Ma ei usu, et see AS Tallinna Sadama puhul oleks kõige põletavam probleem. Minu hinnangul nõukogu kultuur ja teadmine on see, et mõeldakse ettevõtte, s.o AS Tallinna Sadama huvides. See, mis on AS Tallinna Sadamale hea, on ka riigile hea. Täna nõukogul on mingisugune arusaam sellest mida riik ootab. Kuna nõukogus on riigi esindajad (Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnike Agris Peedu ja Merike Saksa näol) olemas, siis nemad kindlasti teavad rohkem mida riik ootab kui mina, neil on otsene seos riigiga.

Tarmo Olgo

Teie tegite AS Tallinna Sadamale auditi, kus oli märkus kirjas, et varade väärtus bilansis ei olnud õige. Nüüd olete ise nõukogu liige ja tuleb uus juhatus. Kui uus juhatus nüüd peaks ümber vaatama nende ülehinnatud varade väärtused, et ei saadaks järgmisel aastal uuesti audiitorilt märkust? Mida teete olukorras, kui omaniku poolt tuleb suunis, et ei saa varasid alla hinnata, sest see mõjutab riigi võimalust saada AS-st Tallinna Sadam dividende. Mis teie mõtted sellises situatsioonis käitumiseks oleksid?

Urmas Kaarlepp

See on nõukogus läbi arutatud. Mina ütlesin auditikomitees selle välja, et juhatusel on antud ülesanne teha õige ja õiglane aastaaruanne. Juhatus võib audiitoriga küll vaieldada ja veenda

audiitorit teistsuguses varade väärtuses, ent on olemas rahvusvahelised raamatupidamise standardid, millest tuleb ikkagi lähtuda. On isegi olemas karistusseadustikus paragrahv selle kohta olemas, et kui teadlikult esitakse valesid andmeid. Hea pool on aga see, et see varade väärtuse allahindamine ei sega ettevõttest dividendide maksmist, sest dividende saab maksta ka eelmiste aastate jaotamata kasumist. Riigieelarve tasakaalu arvestuses ei teki samuti probleeme, sest suured varade allahindlused, mis puudutavad söeterminali ja Saaremaa sadamat ei lähe mitte 2015. ega 2014. aastasse, vaid peaks minema 2007. aastasse, st et parandatakse vaid algsaldosid. Potentsiaalselt võib tekkida probleem laenulepingute tingimustega, kus laenu sissenõutavus on pandud sõltuma omakapitali ja võõrkapitali suhtest, kuid ka seda probleemi pole lähemal ajal ette näha.

Tarmo Olgo

Kas te nõukogus olete ära otsustanud, et 2015. majandusaasta aruandes te teete suuremad varade allahindlused ära, mida rahvusvahelised audiitorühingud on läbi aegade soovitanud?

Urmas Kaarlep

Jah, summade suurusjärgud on läbi arutatud. Juhatusel anti ülesanne jõuda õige ja õiglase arvamuseni varade väärtuste kohta, mis küll ei välista, et juhatus võib audiitoriga selles küsimuses läbirääkimisi pidada.

Üleskirjutuse koostanud:

Ege Heinla
Uurimiskomisjoni konsultant

Üleskirjutuse üle vaadanud:

Urmas Kaarlep
(e-mail 14.03.2016)